

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
доц. Володимир ПАСЬКО
«30» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВИБРАНІ РОЗДІЛИ ТРУДОВОГО ПРАВА І ОСНОВ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**10 - Природничі науки
106 Географія
Бакалавр
Урбаністика та міське планування
обов'язкова**

Навчальний рік	2022/2023
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Кучма Ольга Леонідівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення;

Новийтенко Ірина Віталіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри екологічного менеджменту та підприємництва

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розроблено *робочою групою у складі:*

Іншин Микола Іванович, керівник групи, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення;

Мазур Ірина Іванівна, заступник керівника групи, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва;

Безклубий Ігор Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права;

Брижеватий Віталій Миколайович, заступник начальника факультету з навчальної та наукової роботи – начальник навчальної частини військового факультету фінансів і права;

Лотюк Ольга Степанівна, кандидат юридичних наук, доцент, заступник декана юридичного факультету з навчальної роботи, юридичний факультет

Теремко Василь Іванович, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри видавничої справи та редагування.

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 р.

Завідувач кафедри

Міт проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета викладання навчальної дисципліни – полягає у формуванні у студентів системи знань щодо теоретичних, економічних, інституційних, правових та організаційних основ підприємницької діяльності, опануванні студентами основних інститутів трудового права, а також необхідних компетенцій і початкових практичних навичок, потрібних для організації ведення підприємництва відповідно до вимог регуляторної політики держави та застосування трудового законодавства.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення нормативних економічних, соціально-гуманітарних дисциплін відповідних галузей знань і спирається на знання, отримані з середньої школи за такими предметами, як Основи правознавства.

3. Анотація навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Основи підприємницької діяльності. Розкриваються економічна природа підприємництва, його зміст, функції, види та організаційно-правові форми, соціальні, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності, виявляються особливості зовнішнього підприємницького середовища, досліджуються особливості планування підприємницької діяльності та важливість інноваційного підприємництва.

Розкриваються особливості технології створення власної справи, державного регулювання підприємництва, основні напрями формування підприємницького капіталу та управління фінансами та оподаткування підприємницької діяльності, розглядається необхідність та важливість комерціалізації наукових розробок. Розглядаються існуючі проблеми і ризики вирішення завдань забезпечення ефективної підприємницької діяльності, аналізується економічна безпека підприємництва.

2. Вибрані розділи трудового права. Розкриваються конституційні засади реалізації права на працю та основні її форми. Студенти вивчають норми права, які регламентують порядок укладання, зміни та припинення трудового договору як основної форми реалізації права на працю. Вивчаються правові засади встановлення та регулювання основних умов праці: робочого часу та часу відпочинку; нормування та оплати праці; охорони праці, дисципліни праці. Розкривається підстави та порядок притягнення працівника до юридичної відповідальності за невиконання чи неналежне виконання своїх трудових обов'язків (дисциплінарна відповідальність, матеріальна відповідальність). Вивчаються правові основи захисту трудових прав в Україні.

Навчальна дисципліна «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності» є обов'язковою дисципліною, що забезпечує отримання загальних компетентностей випускників Київського національного університету імені Тараса Шевченка, у тому числі спеціальності 106 «Географія».

4. Завдання (навчальні цілі) – дисципліна «Вибрані розділи трудового права та основ підприємницької діяльності» спрямована на досягнення студентами наступних компетентностей:

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1), зокрема аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудова відносин, самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення, визначати стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на розвиток підприємницької діяльності;

– навички забезпечення безпечної діяльності (ЗК10), зокрема кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в сфері регулювання підприємництва, вносити пропозиції щодо змін нормативно-правових актів в сфері підприємницької діяльності;

– здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11), зокрема за рахунок формування уявлення про сутність, закономірності, принципи і функції підприємницької діяльності та основ організації найманої праці на підприємстві, особливості організаційно-правових форм та видів підприємницької діяльності, сучасні тенденції та проблеми підприємницької діяльності в Україні та у розвинутих країнах.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	передумови виникнення підприємницької діяльності; ключові положення теорії трудового права; теоретико-методологічні основи та практичні засади заснування підприємницької діяльності; соціальні, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності;	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>виступи на семінарах, написання тематичних контрольних робіт, залік</i>	до 40%
1.2	особливості різних організаційно-правових форм і видів підприємництва та організації працевлаштування працівників; норми, які регламентують трудові правовідносини; основні напрями формування підприємницького капіталу та управління фінансами підприємницької діяльності; основні форми і методи впливу органів державної влади на розвиток підприємництва; суперечності та тенденції розвитку інноваційного підприємництва;			
1.3	класифікацію ризиків при здійсненні підприємницької діяльності; процес прийняття управлінських рішень у підприємстві; шляхи партнерства підприємств та держави у вирішенні соціально-економічних проблем; технологію комерціалізації наукових розробок на підприємстві;			
2.1	використовувати чинну нормативну базу для започаткування та ведення бізнесу, організації найму працівників; проводити аналіз різних-бізнес ідей для створення власної справи;	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>виступи на семінарах, виконання самостійних завдань, написання</i>	до 35%

2.2	обирати та застосовувати норми трудового законодавства; визначати стратегічні пріоритети розвитку підприємництва; проводити розрахунки економічної ефективності бізнес-проектів; визначати економічну та соціальну ефективність підприємницької діяльності;		тематичних контрольних робіт, залік	
3.1	складати структурно-логічні схеми співвідношення правових категорій, зокрема категорій трудового права;	семінарські заняття	виконання самостійних завдань	до 10%
4.1	оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на розвиток підприємницької діяльності та обґрунтовувати комерціалізувати підприємницькі ідеї (розробки).	семінарські заняття, самостійна робота	виконання самостійних завдань, залік	до 15%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)						
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	4.1
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виступів на семінарах, написання тематичних контрольних робіт, виконання самостійних завдань та складання заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1-1.3 (знання)** – до 40%;
- результати навчання – **2.1-2.2 (вміння)** – до 35%;
- результати навчання – **3.1 (комунікація)** – до 10%;
- результати навчання – **4.1 (автономія та відповідальність)** – до 15%.

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні підготовлених семінарських завдань, виконанні самостійних завдань та написанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (рекомендований мінімум) кількість,

обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (60% максимальної кількості балів, відведених на залік).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва	Кількість годин		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Змістова частина 1. ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ				
1.	Сутність підприємництва. Підприємництво у сучасному ринковому середовищі	2		5
2.	Організаційно-правові форми підприємництва	2	2	5
3.	Планування підприємницької діяльності	2		5
4.	Технологія створення власної справи	2	2	5
5.	Державне регулювання підприємництва	2		5
6.	Комерціалізація підприємницьких ідей (розробок)	2	2	5
Змістова частина 2. ВИБРАНІ РОЗДІЛИ ТРУДОВОГО ПРАВА				
7.	Поняття, сторони та зміст трудового договору. Види трудового договору	2		5
8.	Зміна та припинення трудового договору	2	2	5
9.	Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку	2		5
10.	Правове регулювання нормування та оплати праці	2	2	5
11.	Правове регулювання охорони праці	2		4
12.	Дисципліна праці, матеріальна відповідальність сторін трудового договору	2	2	
	ВСЬОГО	24	12	54

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

лекції – 24 год.,

семінарські заняття – 12 год.,

самостійна робота – 54 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Економічна теорія: Політекономія : підручник / за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2012. 702 с.
2. Економічна теорія: Політекономія : практикум / за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2010. 494 с.
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2006. 350 с.
4. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. 397 с.
5. Куранда Т.К., Євтушенко В.М. Комерціалізація результатів наукових досліджень: проблеми, підходи, інструменти, напрями розвитку. К.: УкрІНТЕІ, 2010. 72 с.
6. Мазур І.І. Комерціалізація наукових розробок як фактор конкурентного розвитку підприємництва. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. № 148, 2013. С. 5-8.
7. Трудове право України: підручник. / за ред. П.Д. Пилипенка. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 536 с.
8. Іншин М.І., Щербина В.І. Трудове право України: підручник. Х.: Діса плюс, 2014. 500 с.
9. Трудове право України: підручник / С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко, І.П. Жигалкін, В.А. Прудников. Х.: Право, 2014. 760 с.

Додаткова:

1. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посібник. К.: Центр учбов. літератури, 2010. 352 с.
2. Волошина С.М., Соцький А.М., Щербина В.І. Трудове право України: Навчальний посібник. Чернівці: Технодрук, 2015. 188 с.
3. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами судової практики: науково-практичне видання / Під ред. П.Д. Пилипенка. К.: Істина, 2010. 464с.
4. Кодекс законів про працю України: науково-практичний коментар. / за ред. О.О.Погрібного, М.І. Іншина, І.М. Шопіної. К.: Правова єдність, 2008. 456 с.
5. Колот В.М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2009. 444 с.
6. Трудове право України у запитаннях та відповідях: Навчально-довідковий посібник / Під ред. В.В. Жернакова. Х.: «Одіссей», 2010. 280 с.
6. Чепига М.П. Технологія генерування ідей. К.: Знання, 2011.
7. Черваньов Д.М. Система інноваційного менеджменту: теорія і практика: підручник. К., 2012. 1391 с.
8. Innovation Economics: The Economic Doctrine for the 21st Century // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.innovationeconomics.org/>

Нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповненнями на 2 вересня 2011 року. К.: Алерта, 2011.
3. Про охорону праці: Закон України від 14.10.92. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668.
4. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.93. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. Ст. 361.

5. Про оплату праці: Закон України від 25.03.95. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. Ст. 121.

6. Про відпустки: Закон України від 15.11.96. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 4.

7. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.99. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. Ст. 397.

8. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002. Офіційний вісник України. 2002. № 31. С. 145-160.

9. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24 (14.06.2013). Ст. 243.